

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**COLLATIO-||NVM SACRARVM|| LIBRI VIII.|| Tilmanni
Bredenbachij S. Th. D.||**

Bredenbach, Tilmann

Coloniae Agrippinae, 1592

VD16 B 7378

41. Quomodo D. Clemens iam in D. Petri Apostoli discipulatum admissus, matrem Mathidiam, fratres Faustinum & Faustum, ac denique patrem Faustinianum, admirabili casu à se inuicem multis annis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65002](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65002)

per in Deum, & eius amicos murmurat, ut tibi exinde damnum acquiras?

Subijcere hic visum est historiam prolixam quidem, sed lectu admodum iucundam, ex Recognitionum D. Clementis li. 7. & sequentibus collectam. Quomodo D. Clemens iam in D. Petri Apostoli discipulatum admissus, matrem Mathidiam, fratres Faustum et Faustum, ac denique patrem Faustianum, admirabile casu à se invicem multis annis diuisos, atque in peregrina loca dispersos, tandem summo suorumque gaudio eos agnouerit, & complexus sit.

CAP. XLII

EGressi tandem etiam Tripolim Phœnicie urbem, primam in Hortostade haud procul à Tripoli, facimus mansionem: ubi sequenti quoque die remorati, quia omnes penes, qui Domino crediderant, dum diuelli à Petro nequeunt, illo usque sequuti sunt: inde Anthaxadum venimus, sed quod multi nos comitantur, ait Petrus ad Nicœtam simul atque Aquilam. Quoniam quidem plurimæ fratrum turbe nobiscum sunt, & ingredientiæ singulas quasque vrbes, non parum inuidiæ contrahimus, videtur mihi prouidendum, ut neque ipsis ingratum sit, si prohibeantur sequi, neque nobis pompæ alicuius excitet malignus inuidia. Censeo itaque te Nicœtam atque Aquilam præcedere, nos cum ipsis: ita ut etiam vos in duas partes diuisam multitudinem ducatis, ut sparsim magis quam sub vna congregatione

iter agentes, singulas quasq; introeamus gentium ciuitates. Scio autem quia triste vobis videtur, quod videmini à me, duorum saltē dierum spatio separari: credite mihi, quia quā mē sura diligitis me, decuplo amplior mihi quoque erga vos affectus est: sed si pro affectu, quē adinuicem gerimus, non faciamus, quæ conuenientia & honesta sunt, in rationabilis huiusmodi amor videbitur. Et ideò nequaquam titulo charitatis imminuto, quæ utilia videntur ac necessaria procuremus, maximè cum nullus dies possit intercedere, quo nō disputationibus meis interesse possitis. Per singulas enim quasq; nobiliores prouinciarum ciuitates proposui, sicut etiam vos scitis, tres nos deendi gratia residere menses, Nunc ergo Laodiciam, quæ est vrbis proxima, præcedite me, & ego post biduum aut triduum, quantum ad propositum meum spectet, insequar vos. Operimini autem me ad proximum portæ ciuitatis stabulum: & inde iterum similiter cum dies ibi aliquot transegerimus, præcedetis me ad vteriores ciuitates: & hoc vos facere per singulas cupio declinandæ, quantum in vobis est, inuidiæ gratia, & vt fratres, qui nobiscum sunt, vestri prouidentia, per singulas ciuitates parata inuenientes hospitia, minus vagari videantur. Hæc dicente Petro, necessario acquiescunt, dicentes: Nō valde nos contristat hoc agere, quæ à te iubemur, quia omnia & benè

agere, & benè consulere, per Christi providentiam electus es: sed & vna die, aut si multum biduo, quamuis grande sit, in hoc omni spatio non videre dominum nostrum Petrum, tamè tolerabile est. Consideremus enim quid patiantur illi duodecim fratres nostri, qui præcedunt nos, & mensem penè integram ex tribus mensibus, quibus per vnamquamq; urbem residetis, tanto bono auditis tui, visionisque fraudantur. Vt ergo iubes, quia rectè omnia iubes, agere non morabitur. Ex his dictis præcesserit, acceptis mandatis, vt extra urbem adloquerentur fratres, qui secum agebant, ne contumpati, & quasi cum tumultu, sed sparsim, & in binos diuisi, ingrediantur ciuitates. Verum vbi illi profecti sunt, ego Clemens valde gaudisus sum, quod me secum esse fecit, & aio ad eum: Deo gratias ago, quod me præmissi cum alijs, nam tristitia interissem. Tum Petrus: Et quid fiet, si necessitas exegerit mittere aliquo doctrinæ gratia, separatus à me pro utilitate morieris nec tibi metipsi imperabis forte patienter, quæ necessitas imposuerit. Aut ignoras, quia amici semper simul sunt, & licet corporibus separentur, memoria tamen iunguntur: sicut è contrario nonnulli corporibus vnà positi, animis diuiduntur. Et ego respondi: non putes mi domine hæc me irrationabiliter pati, sed certa & causa & ratio est huius erga te affectus mei. Te enim solū pro omnibus meis affecti-

affectibus habeo, pro patre, pro matre, pro fra-
 tribus: super hæc autem omnia est, quod mihi
 salutis causa, & agnoscendæ veritatis tu solus
 existis. Sed & illud non mihi in postremo ha-
 betur loco, quod iuuenilis ætas, quæ in me
 est, concupiscentiarum insidijs subiacet, &
 vereor esse sine te, cuius solam presentiam
 omnis luxuria, quamuis ratione careat, erube-
 scit. Licet cõfidam de misericordia Dei, quod
 etiam sensus meus ex his, quæ per doctrinam
 tuam concepit, aliud iam aliquid ad cogitatio-
 nem recipere non possit. Præterea memini te
 apud Cæsaream dixisse, vt si quis vult me sal-
 ua pietate, comitari, comitetur. Salua autem
 pietate dicebas, vt neminem contristaret, cui
 secundum Deum deberet adhærere: verbi gra-
 tia, ne vxorem fidelem relinqueret, vel paren-
 tes, vel alias huiuscemodi personas, à quibus
 ego valde liber sum, & ideo aptus ad sequen-
 dum te, atque vtinam mihi concedas, vt tibi
 etiam serui ministerium exhibeam. Tum pe-
 trus ad hæc ridens, ait: Et quid putas Clemens,
 quod non te ipsa necessitas mihi faciat seruū?
 Nam quis mihi poterit alius sternere sindo-
 nes, & stragula pulchra componere: Quis ser-
 uare annulos & indumenta, quæ assidue muta-
 re debeam, præparabit: Quis enim cocis impe-
 rabit, & diuersa atque electa pulmenta prou-
 debit, quæ arte scitissima & varia præparen-
 tur: & omnia illa: quæ hominibus molliter in-
 stituitis,

stitutis, imò potius cupiditate vel imma-
 nissimæ cuidam bestię iniustis qua sua sum-
 ptibus connectantur. Sed fortasse quamuis
 mecum positus videaris, non agnoueris vitã
 meam: panis mihi solus cum oliuis, & rarò et-
 iam cum oleribus in vsu est. Indumentum au-
 tem hoc est mihi, quod vides, tunica cum pal-
 lio: & hæc habens aliud nihil requiro, hoc mi-
 hi sufficit, quia mens mea nõ adhęc presentia,
 sed ad illa, quæ æterna sunt adspicit, & idcõ ni-
 hil me rerum presentium visibilibus que dele-
 stat. Vnde tuum quidem erga me bonum ani-
 mum amplector & miror, ac te magis laudo,
 quomodo cum sis vir, ex cõsuetudine multæ
 abundantię veniens, tam citò transferre, &
 aptare te potueris, ad hæc vitam nostram, quæ
 solis necessariis vtitur. Nos enim à puero, id
 est, ego & frater meus germanus Andreas, nõ
 solum orphani, sed & valdè pauperes creui-
 mus, & necessitate operarij esse cõsueuimus.
 Vnde & nunc facile vexationes itinerum fe-
 rimus: sed potius si mihi acquiesceres & per-
 mitteres, ego magis homo operarius facilius
 tibi possem serui implere ministerium. At ego
 hæc audiens, contremui, & lacrymæ mi-
 hi continuò proruperunt, quod talem mihi
 sermoaem dixerit vir sanctus, quo omnis mū-
 dus habetur inferior. Tunc ille lachrymantẽ
 me videns, causam percontatur. Cui ego re-
 spondi: Quid tantum in te peccaui, vt me ta-
 li

li sermone onerares; Et Petrus: Si malum est, inquit, quod dixi vt seruiam tibi, tu prior peccasti hoc mihi dicendo. Et ego: Non est, inquam, simile: me enim decet hoc tibi facere: tu autem, qui Dei summi præco, ad saluandas animas hominum missus es, graue est vt hoc mihi dicas. Et Petrus: Acquiescerem tibi, nisi Dominus noster, qui ad salutē totius mundi venit, & qui erat omni creatura nobilior, seruire passus esset, (Mat 20) vt nos suaderet, non erubescere fratribus nostris seruorum exhibere ministerium. Tum ego: Si puto quod possum te vincere, valdē stultus sum: veruntamen ago gratias prouidentia Dei, quod parentum loco habere te merui. Tum Petrus: Nemo enim, inquit, verē ex genere tibi superest: Respondi: Sunt quidem multi potentes viri ex Cæsaris prosapia venientes: nam patri vt pote propinquo suo, & vnā educato, nobilis adæq; familia Cæsar ipse iunxit vxorem, ex qua duos geminos ante me filios suscepit, non valdē, vt aiebat pater, sibi inuicem similes, ego enim eos non adeo sciebam. Sed ne matris quidem valdē memor sum, sed quasi per somnium, ita tenuiter vultum eius speciem recolo. Mater ergo mea Matidia, pater Faustianus vocatus est: fratrum autem meorum alter Faustinus, alter Faustus dicebatur. Interea dū ego quinque vixdum essem annorum, mater sicut à patre didici, somniū vidit, quo moneretur,

nisi cum duobus filiis suis geminis confestim
 urbem fuisset egressa, & abfuisset annis de-
 cem, ipsam pariter cum liberis interitu exitia-
 li perituram. Tum pater qui temere diligeret
 filios, adiunctis seruis & ancillis, ac sumpti-
 bus sufficienter praebitis, naui impositos cum
 matre filios Athenas mittit erudiendos, me
 sibi solum ad solarium retinens, & in hoc quid-
 em gratias agens, quia me etiam non impe-
 ravit somnium pariter cum matre discedere.
 Anno autem cōpleto pater misit ad eos Athe-
 nas homines & sumptus, scire simul cupiens
 quid agant, nec tamē redeunt, qui missi sunt.
 Tertio rursus anno moerissimus pater mittit
 alios cum pecuniis, qui quarto anno regressi,
 nunciant neque matrem se, neque fratres vi-
 disse, sed neque Athenas eos omnino perue-
 nisse: neq; vsquam alicuius saltem, qui cum i-
 plis fuerāt, vestigium repertum. Pater hoc au-
 diens, & multa tristitia obstupescens, nesci-
 ens quo tenderet, aut vbi quaereret, vnā mecum
 descendit ad portum, & requirere à nauis cor-
 pit sic, vbi aliquis eorum vidisset aliquando
 ante quattuor annos corpus mulieris cū duo-
 bus paruulis eiectum. Cum multi multa dice-
 rent, nec aliquid nobis rati elucesceret, tā im-
 mensum pelagus perferuntibus, pro multo
 rāmen affectu pater, quem erga suos gerebat,
 pascetur vanis spebus, donec visum est ei,
 vt me sub procuratoribus ordinatum Romae
 relin-

relinqueret, annorum cum essem duodecim.
 & ipse pergeret ad requirendum: stens itaque
 descendit ad portum, & nauem conscendens
 profectus est: ex eo usque in hodiernum, ne-
 que literas eius accepi, neque si uiuat, aut de-
 functus sit noui. Sed magis suspicor, quia & i-
 pse obierit, aut tristitia victus, aut naufragio:
 anni enim viginti elapsi sunt, quibus hæc ge-
 runtur, & ne nuncius quidem de eo ad me ali-
 quis venit. Petrus hæc audiens ex affectu la-
 chrymas fudit, & ad eos qui aderant familia-
 res ait: Hæc si quis in Dei cultu positus pertu-
 lisset, quæ huius pertulit pater, statim homi-
 nes religioni adscriberent ærumnarum causam:
 quæ cum accidunt miseris gentilibus, malo-
 rum causam fato adscribunt. Miseros autem
 dico eos, quia & hic vexantur erroribus, & ab
 spe futura fraudantur: Dei enim cultores cum
 hæc patiuntur, ad purgationem peccatorum
 cedit eis, quod, perferunt patienter. Post hæc
 dicta vnus ex adstantibus Petrum rogare coepit,
 ut die crastina maturius ad insulam proximam,
 quæ sex non amplius stadiis aberat, Aradum
 nomine (apud Plin li 5. legitur Anataradum.) per-
 geremus, videndi in ea gratia mirum aliquod o-
 pus, columnas vitreas magnitudinis immensæ:
 cui Petrus, ut erat clementissimus, adquiescit,
 sed monuit nos, ut cum nauem descendissemus,
 non vnâ omnes concurrere ad videndum: no-
 li enim, inquit, vos notari à turba. Cum ergo
 V 7 die.

472 COLLATION. SACRAR.
die postera naui sub momento horæ venisse-
mus ad insulam, continuò ad locum, in quo
erant columnæ mirabiles, properamus. Erant
autem in æde quadam posita, in qua Phidiaz
opera permagnifica habebantur, quibus in-
tento vnusquisq; nostrum detinebatur adspe-
ctu. Petrus verò vbi solas columnas miratus
est vitreas, nequaquam raptus picturæ gratia,
egressus vidit pro foribus mulierculam qua-
dam stipem ab introeuntibus deposcentem,
quam attētius considerans, ait: Dic mihi mu-
lier, quod tibi corporis membrū deest, quod
huic te iniuriæ subiecisti, vt stipē peras, & non
potius manibus tuis, quas a Deo accepisti, o-
perans, cibum quæras? At illa suspirās, ait: Vti-
nam mihi quidem essent manus quæ moueri
possent: nunc autem specis tantum seruata
est manuum, nam ipsæ sunt mortuæ: & meis
morsibus debiles & sine sensu redditæ. Et Pe-
trus: Quæ, inquit, fuit causa, vt hoc tibi tantū
mali ipsa conferres? Ignauia, inquit, nec aliud
quicquam, si enim fuisset aliquid virtutis, po-
tuit vel præcipitio vti, vel profundo maris in-
ijcerem memetipsam, & finem dare doloribus
meis. Tum Petrus; Ecquid putas, ait: mulier
quòd qui semetipfos perimunt, à suppliciis
liberantur? nisi quia maioribus subiaccat pœ-
nis animæ eorum, qui sibi ipsis intulerint ma-
nus. At illa: Vtinam mihi, inquit, certum fe-
ret, quia viuunt animæ in inferno, libenter
etiam

etiam amplecteret poenas ferre mortis illatae,
 tantū vt dulces mihi natos horā saltem vnam
 viderem. Et Petrus: Quid tantū istud est, quod
 te tā geauī afficit tristitia, scire velim. Si enim
 doceres me causam, possem tibi & ego euiden-
 ter ostendere ō mulier, quōd inferno viuāt
 animae: & pro p̄cipitio vel profundo pos-
 sem tibi dare medicamentum aliquando, vt
 sine cruciatu valeas vitam finire. Tunc muli-
 er promissione hac gratanter accepta, cœpit
 dicere: Genus quidem mihi & patria quæ sit
 nec credi facilē, nec dici necessariū puto: sed
 causam tantum sufficit doloris exponere, cur
 mortibus meis meas ipsa debiles reddiderim
 manus. Ego generosis orta parentibus, & po-
 tentis adæque viri sortita matrimonium, du-
 os suscepi geminos liberos, & post hos vnū
 alium. Sed frater viri mei, illicito in me amo-
 re vehementer exarsit: mihi autem cū super
 omnia chara esset pudicitia, & neque tāto sce-
 leri adquiescere, neque viro vellem flagitiū
 fratris aperire, cogitavi quatenus & ego im-
 polluta euaderem, & fratrem inimicum & ho-
 stem nō facerem fratri, ne genus omne, quod
 erat nobilis familiæ, in obprobrium darē. Pa-
 tria ergo & vix cum duobus meis geminis
 discedere statui, donec incestus amor cōqui-
 esceret, quem fortē presentia meæ palparet
 & inflammaret ad spectus, alius sanè filius, qua-
 tenus patri maneret ad solatium cogitavi, Sed
 vt hæc

474 COLLATION. SACRAR.
vt hæc ita fieri possent, somnium finxi, quasi
assistente mihi per visum quodam numine,
& dicente, vt confestim cum geminis meis
vrbe discederem, & tam diu abessem, donec
redire me ipse præciperet: quod si non facerem,
cum liberis omnibus me perituram, & ita fa-
ctum est. Statim enim vt somnium viro enar-
raui, extimuit, & sociatis mihi duobus filijs,
seruis quoque & ancillis, pecunia etiam abun-
danti data, nauigare Athenas iubet, vt simul
& erudire liberos possem, mansura, inquit, ibi
vsquequo visum fuerit ei, qui præcepit exire,
vt redeas ad nos. Interea nauigans cum meis
natis ventorum violentia ad hos infelix no-
cturno naufragio depulsa sum: locos, & cum
omnes interissent, adreptam me crudelem, su-
pra saxum quoddam vehementior fluctus eie-
cit: vbi cum sederem ea sola spe, qua meos pos-
sem fortè natos inuenire, in profundum me
non præcipitauit, tunc cum adhuc perturbata
anima, & doloribus ebria facere hoc & aude-
bat & poterat. Verùm vbi dies exortus est, &
ego cum clamore & eiulatu infelicium nato-
rum circumspicerem, sicubi vel eiecta possem
videre cadauera, miseratione commoti quidam
ex his qui me viderant, primo per pelagus, tū
etiam circa littora requirunt, si quem fortè de
meis infantibus inuenirent. Sed vbi nusquam
vllus inuētus est, miserantes me mulieres locis
consolari cœperunt, enarrantes singula suas
qualque

qualque miserias, vt ex similitudine calamitatum solatium caperem: quod me magis committabat: non enim tale mihi erat ingenium, vt aliorum mala, mea esse solatia ducerem. Et cum me multa hospitio cuperent recipere, vna quaedam paupercula hic habitans extorsit mihi tugurio eius succedere, dicens fuisse sibi virum nautam, eumque in mari adolescentem defunctum, sibi que ex eo die cum multi eam accipere in coniugium cuperent amore viri viduitatem fuisse chariorem. Erunt ergo, inquit, nobis communia, quaecumque manibus nostris operantes, quærere poterimus: & ne longa ac minus utili narratione vtar, libenter habitauimus cū ea propter affectum fidei, quam seruauerat viro. Sed nō multo post mihi infelici laceratae dudum moribus, resolutae sunt manus, & illa quæ me susceperat, incurrit paralytin, & domi in lecto iacet. Illarū autem mulierum quæ prius miserabantur, refrixit affectus, nos ambæ debiles, ego, vt vides, sedeo stipem petens, & si quid fortè quaesiero, sit vnus duarum infeliciū cibus. Ecce iam quæ mea sunt, sufficienter audisti, tu autē quid moraris implere quod promiseras, & dare medicamentum, quo possit absque cruciatu, vt ais vtraque nostrum miserabilis vitæ sortem finire? Hæc dicente muliere, multa Petrus cogitatione distractus, velut attonitus stabat: & ego Clemens superueniens, dudum, inquam

quam, per omnia discurrens, quærebam te, & nunc quid facimus? At ille præcepit mihi, vt ad nauiculam præcederem, ibi, inquit, me operire: & quia contradici ei nõ poterat, quod iussit impleri. Ipse verò, vt mihi cuncta postorius enarrauit, suspitione quadam pulsatus, requirebat à muliere genus & patriam simul, & nomina filiorum, quæ si mihi, inquit, dixeris, dabo, continuò medicamentum. At illa quasi vim sustinens, quia neque fateri hæc volebat, & medicamenti cupida erat, fluxit alia ex aliis, & ait se quidem esse Ephesiam, virum autem Siculum: sed & filiorum nomina similiter immutauit. Tum petrus putans eam verum respondisse, ait: Heu mulier, putabam, inquit, grande aliquod gaudium hodierna nobis die oriturum, suspicabar enim te esse quandam mulierem, de qua similia quædam nuper ad fidem didici. At illa adiurabat eum, dicens: Rogo te, indices mihi quæ ista sit, vt sciam, si est vlla inter mulieres me infelicitot. Tum Petrus fallere nesciens & miseratione cõmotus, cœpit dicere: Est quidam adolescens inter eos, qui me sequuntur, religionis & sectæ gratia, Romanus ciuis, qui mihi enarrauit, quod patrem haberit, & duos geminos fratres, ex quib⁹ nullus ei superest. Mater, inquit, mea sicut à patre meo didici, somnium vidit, vt Romana vrbe ad tempus excederet cum duobus geminis natis, ac fortè exitiali foreti-

et deperirent: quæ cum discessisset, nusquam
 terrorum ultra cõparuit. Pater verò suus, post
 hæc ad inquisitionem vxoris ac filiorum pro-
 fectus, nec ipse inuenitur. Hæc cum dixisset
 Petrus, mulier stupore percussa corruit. Tum
 Petrus continere eam & consolari cœpit, ac
 requirere quid esset causæ, aut quid patere-
 tur. At illa vix aliquando spiritum reuocans,
 ac semetipsam ad gaudij, quod sperabat, ma-
 gnitudinem reparâs, simulque adfricans vul-
 tum, hic, inquit, est quem dicens adolescens?
 At Petrus, vbi rem intellexit, Dic, inquit, mi-
 hi tu prior, nam videre eam non poteris. Tum
 illa: Ego, inquit, sum adolescentis mater. Et
 Petrus: Quod ei nomen est: At illa, Clemens.
 ait Petrus: Ipse est, & ipse erat, qui paulò ante
 mecum loquebatur, & quem iussi ad nauem
 præcedere. Tum illa, procidens, ad pedes Pe-
 tri, rogare cœpit, vt festinaret ad nauem. Et Pe-
 trus: Si, inquit, mihi seruas fidem, vt facias
 quod dico. At illa: Omnia, inquit facio, tan-
 tum mihi, inquit, ostende vnicum meum na-
 tum, puto enim me per ipsum, & geminos
 meos videre. Et Petrus: Cum videris, inquit,
 eum modo interim dissimula paululum, vs-
 quequo egrediamur ab insula Ita, inquit, faci-
 am. Es tenens manum eius Petrus, adducebat
 eam ad nauem. Quem ego videns manum dan-
 tem mulleri, ridere cœpi, accedens tamen ho-
 noris eius gratia, pro ipso cœpi velle subijcere
 manuam

manum meam & sustentare mulierem: simul autem, vt manum eius contigit, vultu ingenti reddito in amplexus meos irruit, & matris me confectari osculis cœpit. At ego ignorans omne negotium, quasi insanientem mulierem repellēbam, simul & cum verecundia licet, indignabat tamen quodammodo aduersum Petrum. At ille: Desine, inquit, quid agis o fili Clemens, noli repellere tuam matrem. Ego verò, vbi hæc audiui, continuo lacrymis suffusus, concidi supra iacentem matrem & osculari eam cœpi. Simul enim vt audiui paulatim vultum eius reuocabam ad memoriam, & notior mihi intuenti tantò magis fiebat. Multitudo interim conueniebat plurima, audiens quod mulier, quæ ad stipem petendam sedebat, recognita esset à filio suo, viro quodã bono. Et cum velimus confestim enauigare ex insula, mater ait ad me: Fili dulcissime, rectum est, vt valedicam mulierculæ, quæ me suscepit, est enim egeus & paralytica, iacēs in lectulo. Quibus auditis Petrus, & omnes, qui aderant, admirati sunt bonitatem ac prudentiam fœminæ, & cōtinuò iussit Petrus abire quosdam, & deferre mulierem in lectulo, vbi iacebat. Cumque fuisset allata, & in medio turbę adstantis posita, in conspectu omnium Petrus ait: Si veritatis ego sum præco, ad confirmandam fidem horum omnium, qui adstant, vt sciant, & credant, quia vnus est

Deus,

Deus, qui cælum fecit ac terram, in nomine
 Iesu Christi filij eius, surgat hæc mulier. Et sta-
 tim vt hæc dixisset, surrexit sana, & procidit
 ad pedes Petri, atq; amicam suam ac familia-
 rem osculis perens, percontabatur ab ea, quid
 istud esset negotij. At illa breuiter omnem ei
 ordinem agnitionis exposuit, ita, vt etiam tur-
 bæ adstantes mirarentur. Tum petrus: De fide
 Dei ac religionis institutus, quod ad se perti-
 nebat, in quantū tempus patiebatur, loquutus
 ad turbas, addit etiā hoc, vt si quis vellet de his
 diligentius noscere, Antiochiam veniret, vbi
 tribus, inquit, mensibus statuimus sedere, vt
 quæ ad salutem pertinent, discat. Si enim, in-
 quit, negociandi causa, aut militandi patriam
 relinquit homines ac parentes, & longas per-
 egrinationes subire non metuunt: pro vita æ-
 terna tribus saltem mensibus peregrinari, cur
 onerosum videatur ac difficile? Cumq; hæc &
 alia his similia dixisset, ego mulieri, quæ sus-
 ceperat matrem, & sanitatem receperat per
 Petrum, mille dragmas donauit, (*Quæ summa
 paulo plus conficit quam 33. aureos Rhenanos.*) &
 presentibus cunctis, commendauit eam cuidā
 viro bono, primario illius oppidi, qui & liben-
 ter se facturum, quod imperabamus spon-
 dit. Sed & aliis quibusdam aliquantum pecu-
 niæ distribuit, & illis mulieribus, quæ aliquan-
 do solatæ dicebantur in miserijs matrem me-
 am, quibus & gratias retuli, & post hæc vnā cū
 matre

matre enauigabimus Antharadum. Cumque
venissemus ad hospitium, mater requirere
cepit à me, quoniam deuenisset pater. Cui
ego. Ad te, inquam, requirendam profectus
vltra non redijt. At illa audiens suspirauit ran-
tum, grande enim pro me gaudium habens,
reliquos solabatur mcerores. Die autem po-
stera sedens vnà cum vxore Petri, iter agebat
nobiscum, & venimus Balaneas, vbi triduo
remorati, inde accessimus Patho, & post hoc
Gabala, & sic Laodociã peruenimus, vbi ante
portas occurrunt nobis Niceta & Aquila, &
osculantes nos abducunt in hospitium. Petrus
aut videns amplam ciuitatem & splend:dam,
Dignum est, inquit, remorari nos in hac die-
bus decem, aut etiã amplius. Tum Niceta &
Aquila requirabant me, quæ esset mulier hæc
ignota, & ego respondi: mater mea est, quam
mihi redonauit Deus per dominum meum
Petrum. Hæc cum ego dixissem, cuncta eis Pe-
trus per ordinem cepit exponere, & ait: Cum
venissemus Aradum, & ego vos præcedere ius-
sissem, profectis vobis eadem die Clemens,
cùm incidisset sermonis occasio, genus mihi
suum exposuit ac familiam, & quod parenti-
tibus esset orbarus, duosque habuisset priores
se geminos fratres: & sicut mihi, inquit, pater
enarravit, somnium vidit aliquando mater,
quo iussa est cum geminis suis ex vrbe Roma
proficisci, ne subito & pariter interirent.
Cumq;

Cumque somnium patri indicasset, ille, qui tenero filios diligeret affectu, ne quid forte mali paterentur, uxorem pariter ac filios, nauicam omnibus necessarijs impositos, emittit Athenas erudiendos. Post hæc misit semel & iterum qui requirerent, nusquam illius ne vestigium quidem reperit. Ipse ad vltimum patet ad inquirendum proficiscitur, & vsque præfens, ne ipse quidem vsquam est. Hæc cum mihi Clemens enarrasset, accessit ad nos quidam, rogans, vt ad insulam Aradum, quæ vicina erat, accederemus, videndi columnas vitreas miræ magnitudinis: adqueiui, vêtum est ad locum, cæteri omnes interiora ædis ingressi, mihi animus, nec scio ob quam causam, ingrediendi vltra non dedit. Sed dum illos sonis operior, mulierem hanc cõsiderare cœpi, quæ parte membrorum esset debilis, vt non labore manuum victum quæreret, sed mendicitatis pudorem subiret: requiro ergo ab ea causas. Illa nobili se ortam genere & nobili nihilominus viro in matrimonio fuisse iunctam fateatur, cuius frater, inquit, in me illicito amore inflammat, fratrum thorum pollueret cupiscat. Quod ego abhorrens, & rursus de tanto scelere viro indicare non audens, & ne bellum fratrib. & opprobrium generi indicerem, magis ex patria discedere iudicaui, cum duobus geminis filijs meis, iuniore puero ad solatium patri relicto. Et vt hæc, inquit, honesta species fierent,

fierent, cogitavi somnium fingere, & dicere viro, additisse mihi numen quoddam per visum, & dixisse, vt cum duobus geminis nati confestim ex vrbe proficiscerer, vsquequo ab ipso audirem, quando redire deberem. Quibus auditis, credidisse aiebat virum, & Athenas geminis cum liberis emisisse inibi erudientibus, sed tempestate graui ad hanc insulam fluctibus depulsos, vbi contracta naui, se fluctu excelsam supra saxum quoddam, ob hoc, solum mortem distulisse, donec, inquit, infelicitum natorum meorum saltem emortua membra complecterer, ac sepulturæ mandarem. Sed cum dies fuisset exortus, & turba conuersa sent, miseratione moti, proiecerunt mihi indeuinctum. Et ego infelix stertibus multis rogabam, vt requirerent, sicubi infelicitum natorum possint inuenire corpuscula. Ego vntem omne corpus meum dentibus lacrimans, plandibus & vlylaribus nihil aliud clamabam, nisi, vbi mihi infelici Faustus est, vbi Faustinus? Et cum hæc diceret Petrus, Nicera & Aquila subito adsurgunt, & stupefacti perterriti cœperunt, dicentes: Dominator domini & Deus omnium, verane hæc sunt, an somnium est, quod agitur: Tum Petrus: Nisi, inquit, nos insani sumus, hæc vera sunt. At illi paululum remorati, & confricantes faciem, aiunt: Nos sumus Faustus & Faustus. Sed ab inuicem sum narrare cepisti, statim in suspicionem incidimus.

cidimus, ne fortè ad nos pertinerent, quæ di-
 cebatur: rursus tamen considerantes multa si-
 milia accedere in vita hominum, reticimus,
 licet cor nostrum spe aliqua pulsaretur: adspi-
 ciebamus ergo ad finē sermonis, vt si ad inte-
 grum de nobis esse constaret, tum fateremur.
 Et cum hæc dixissent, lachrymantes ingredie-
 bantur ad matrem: cū reperissent, quiescen-
 tem, & complecti vellent, prohibuit Petrus,
 dicens. Sinite me prius preparare animos ma-
 tris, & ita vos afferre ei, ne fortè multo & su-
 bito gaudio mente excidat, & sensus eius tur-
 betur, maxime quia nunc etiam somno occu-
 pata stupet. Igitur vbi mater exsurrexit è som-
 no, alloqui eam Petrus cœpit, dicens: Scire te
 volo mulier religionis nostræ obseruantiam.
 Nos vnum colimus Deum, qui fecit mūdum,
 cuius & legem seruamus, qua mandat in pri-
 mis, ipsum colendum, & nomen eius vene-
 randum, parentes honorandos, pudicitiam
 iustitiamq; seruandam, sed & illud obserua-
 mus, mensam cum gentilibus non habere cō-
 munem, nisi cum crediderint, & recepta veri-
 tate baptizati fuerint, ac trina quadam beati
 nominis inuocatione consecrati, & tunc cum
 eis cibum sumimus. Alioquin etiā si pater
 aut mater sint, aut vxor, aut filij, aut fratres,
 non possumus cum eis mensam habere com-
 munem. Quia ergo religionis causa præcipua
 hæc facimus, non tibi iniuriosum videatur,

X

non

non potest filius tuus vnà tecum sumere co-
 bum, vsquequo eadem tibi sit, quæ illi senten-
 tia fidei. Quibus illa auditis: Et quid, inquit,
 vetat hodie me baptizari? quæ etiã priusquam
 te viderem, illos, quos dicunt deos, penitus
 auersata sum, quòd mihi frequenter, & per
 quotidie sacrificanti sibi præstare potuerunt
 nihil. Nam de pudicitia quid dicam? cum me
 neque deliciae tunc deceperint, neque in
 egestas peccare compulerit. Satis autem punitum
 innotuisse tibi, quantus mihi exinde fuerit
 amor pudicitiae, quæ ut euaderem illiciti
 amoris insidias, somnium finxi, vt cum duo-
 bus meis geminis peregrinarem, & hunc solum
 Clementem, ad solatium patri reliqui. Si enim
 mihi duo vix sufficiebant, quanto magis con-
 tristasset patrem, si nullum penitus habuisset.
 Erat enim miser, grandi affectu erga filios, ita
 vt vix ei somni autoritas extorqueret, Fausti-
 num & Faustum Clementis huius fratres me-
 hi concedere, & ipse solus contentus esse
 Clemente. Hæc illa cum diceret, ultra non tra-
 rentes fratres mei, irruunt in complexus ma-
 tris cum multis lachrymis, & osculantur eam.
 At illa, Quid vult, inquit, hoc esse. Tum Pe-
 trus: Nolo turberis mulier, constans esto, illi
 sunt Faustinus & Faustus filij tui, quos in pro-
 fundo perijsse dicebas: quomodo autem v-
 uant, & quomodo in illa horribili nocte
 profundo euaserint, & quemadmodum alii

LIBER IIII.

489

ipsorum Nicœta, & alius Aquila dicatur, ipsi
 tibi exponere poterunt, & vnâ tecum etiam
 nos audiemus. Vbi hæc Petrus dixit, nimio
 gaudio intercepta corruit, & tandem aliquan-
 do reparata, aque in semetipsam regressa, ait:
 Obsecro vos dulcissimi filij, dicite mihi, quæ
 acciderint vobis post illam feralem & crude-
 lissimam noctem. Tum Nicœta cœpit dicere.
 In illa nocte ô mater, cum nauis fuisset reso-
 luta, & nos innitentes fragmento cuidam ta-
 bularum per pelagus iactaremur, viri quidam,
 quibus per profundum latrocinari artificium
 est, reptos imposuerunt nos nauiculæ suæ, &
 temis vndarum vertices superantes, diuersis
 itineribus. Cesaream Stratonis perduxerunt,
 ibique affligentes nos fame, verberibus, metu,
 vni ne, quod esset in vero, profuderemus: im-
 mutatis etiam nostris nominibus vendide-
 runt nos cuidam viduæ honestæ admodum
 femine, Iustæ nomine: quæ cum venisset, ha-
 buit loco filiorum, ita, vt etiam Græcis nos li-
 teris, & liberalibus attentissimè erudiret. Vbi
 vero adoleuimus, etiam Philosophorum stu-
 dijs operam dedimus, quo possimus diuinæ
 religionis dogmata, Philosophicis disputatio-
 nibus adferentes, confutare gentiles. Simoni
 autem cuidam Mago, qui nobiscum vnâ edu-
 catus est, pro amicitijs & puerili consuetudi-
 ne adhesimus, ita, vt penè ab eo decipi posse-
 mus. Fertur enim in religione nostra sermo
 de

X 2

de

486 COLLATION. SACRAR.
de Propheta quodam, cuius ab omnibus, qui
religioni huic deseruiunt, speraretur aduen-
tus, per quem immortalis & beata vita cre-
dentibus danda promittitur. Hunc ergo nos
putabamus Simonem. Sed hæc tibi mater op-
portunius exponentur. Nos interim cum pe-
nè deciperemur à Simone, quidam collega
domini Petri Zachæus nomine, monuit ne
falleremur à Mago, sed obtulit nos aduenien-
ti Petro, vt ab ipso quæ erant sana & perfecta
doceremur: quod & tibi optamus euenire, si-
cut & nobis concessit Deus, vt possimus etiam
cibum & mensam habere communem. Hinc
ergò fuit mater, quod nos à piratis raptos, in
in mari defunctas esse credidisti. Cum hæc
dixisset Nicæta, mater nostra procedit ad pe-
des Petri, rogans & obsecrans, vt & seipsum
& hospitam suam euocaret sine mora, ac bap-
tizaret, vti ne vna, inquit die damnum patrar
consortij & societatis natorum meorum. So-
militer autem & nos filij eius rogabamus Pe-
trum. At ille: Quid putatis, inquit, quia ego
immisericors sum solus, & nolo vos matris
conuiuio sociari? sed necesse est eam vel vna
die ieiunare prius, & ita baptizari, & hoc quia
sermonem ab ea quendam audiui, per quem
mihi fides eius claruit, & qui indicium de
credulitatis eius: alioqui multis eam diebus
oportebat ante instrui & doceri, & ego quæ-
te, inquam, domine mi Petre, dic quis est iste
sermo.

sermo, quem dicit dedisse tibi indicium fidei eius? Et Petrus: ille sermo est, quo rogauit, ut & hospita sua, cuius beneficijs vicem reddere desiderat, simul baptizetur cum ipsa. Non autem rogaret, ut illi, quam diligit, prestaretur hæc gratia, nisi credidisset, quod magnum aliquod in baptismo munus esset. Vnde & ego reprehendo plurimos, qui cum ipsi baptizentur & credant, nihil dignum fide agunt, cum his quos diligunt, id est vxoribus, vel filijs, vel amicis, quos non ad hoc hortantur, quod ipsi adsequuti sunt, si quidem verè crediderint, quod æterna vita per hoc donatur. Denique si eos ægrotare videant, aut periculo alicui carnaliter subiacere, dolent & lugent, quia in hoc certi sunt eis imminere pernicitem. Ita ergo si & de hoc certi essent, quod qui Deum non colunt, manet eos poena ignis æterni, quando cessarent monentes & cohortantes? Aut si obsisterent, quomodo non lugerent eos, & plangerent, certi æterna eis imminere supplicia? Nunc ergo illam quidem mulierem euocabimus, postmodum & videbimus, si amat fidem religionis nostræ, & prout consequens fuerit agemus. Hæc autem quoniam fideliter sensit de baptismo, ieiunet vel vna die ante baptismum. At illa cum iuramento satisfaciebat, præsentem vxorem dominum mei Petri, quia ex quo recognouerit filium, præmulto gaudio cibum capere omnino

488 COLLATION. SACRAR.
nō nequiverit, nisi hesternā die calicem aqua
solum biberit. Testabatur autem & vxor Petri,
dicens ita esse. Tum Petrus subridens: Sed
non est, inquit, hoc ieiunium baptismi, quod
non propter baptismum ieiunatum est. Et Ne-
cetera: Sed forte, inquit, volens Deus matrem
nostram, nec vna die agnitis nobis separari a
confortio mensæ nostræ, præordinavit hoc
ante ieiunaret. Sicut enim pudicitiam seruam
in ignorantia, vt proficeret ei ad baptismi gra-
tiam, ita ieiunauit, antequam sciret ieiunij ra-
tionem, vt proficeret ei ad baptismi gratiam,
ab initio agnitionis nostræ nobiscum pariter
mensæ confortio frueretur. Tum Petrus: Non
nos, inquit, vincat malignus, occasione ac-
cepta per affectum matris: sed magis vos de-
go vobiscum, hodie ieiunemus cum ipsa: &
crastino batizabitur: neque enim iustum est
ad gratiam personæ alicuius & amicitia, re-
solui & extenuari præcepta veritatis. Non
ergo pigeat eos magis laborare cum illa, quia
omne mandatum præterire peccatum est.
Docemus autem sensus nostros corporales,
qui extrinsecus sunt, sequi interiores
sensus, & non interiores sensus, qui
quæ DEI sunt sapiunt, cogamus sequi ex-
teriores, qui, quæ carnis sunt, sapiunt. Pro-
pter hoc enim & Dominus mandatum dedit,
dicens (Math. 5.) Quicumque viderit mulie-
rem ad concupiscendam eam, iam mœchatus est

est eam in corde suo. Et his addidit: Si oculus
tuus dexter scandalizat te, erue eum & projice
abs te: expetit enim tibi, vt vnum membro-
rum tuorum pereat, quàm totum corpus tu-
um mittatur in gehennam ignis. Non dixit,
Scandalizauit te, vt posteaquàm peccaueris,
tunc abijcias causam peccati: sed, Si scandalizat
te, hoc est antequàm pecces, causam peccati
prouocantis te & irritantis, abscidas. Ne quis
autem vestrum putet fratres, quod membro-
rum amputationem mandauerit Dominus:
propositum vult in hoc rescari, non mem-
bra, & causas, quæ ad peccandum illiciunt,
quo cogitatio nostra ad spectus vehiculo sub-
iuncta, ad amorem Dei sensibus corporeis indi-
sa contendat. Nec carnalibus oculis velut la-
sciuentibus equis, & extra mandatorum viam
currum declinare cupientibus relaxet frena,
& habenis indulgeat: sed reuocet ad spectum
corporis ad arbitrium mentis, & oculos no-
stros, quos Deus operis sui inspectatores esse
vult & testes, non patiaturs fieri lenones ma-
li desiderij. Et ideo cedant legi Dei, tam cor-
poris sensus, quàm interna cogitatio, & illius
voluntati ministrent, cuius se opera esse intel-
ligunt. Igitur, vt ordo mysterij poscebat & ra-
tio, die postera baptizatur in mari, & regressa
ad hospitium, omnibus consequenter myste-
ris religionis imbuitur. Aderamus attem &
non filij sui, Niceta & Aquila, & ego Cle-
mens.

490 COLLATION. SACRAR.
mens. Et post hæc simul cum ea prandimus,
& simul glorificauimus Deum, referentes gra-
tias studijs & doctrinæ Petri, qui nobis osten-
dit per occasionem matris, quomodo pudici-
tiæ bonum non pereat apud Deum: sicut
contrario impudicitia, inquit, etiam non
statim, tamen licet tardè non effugit poenam.
In tantum autem pudicitia, inquit, Deo pla-
cita est, vt etiam his, qui in errore sunt posi-
ti, non nihil gratiæ in præsentem conferat vitam.
Nam futura beatitudo illis solum reposita est,
qui per gratiam baptismi pudicitiam in fine
amque serauerint. Denique exemplo est huius
rei etiam hoc quod erga matrem vestram ge-
stum est, cuius salus hæc omnis pro mercede
puditiæ reparata est, ad quam custodi-
dam & conseruandam non sufficit sola con-
nientia, sed vbi senserit quis insidias, & decep-
tionem parari, continuo sicut ab ignis im-
petu, aut incurfu carnis rabidi refugiat: nec con-
fidat, quod huiusmodi insidias possit facile
aliquis philosophando aut palpando cohibere:
sed, vt dixi, effugiendū est, & longè absceden-
dum, sicut fecit & vestra mater, verè & iuste
grè bonum diligens puditiæ. Propter quod
& conseruata vobis est, ac vos illi, insuper vi-
tam & æternæ vitæ agnitione donata. Cum
hæc & multa alia his similia dixisset, vesperæ
facto, requieuiimus.

Postera autè die Petrus mane assumptis fr-

tribus meis & me descendit ad portum, vt in mari lauaremus, & post hoc ad locum quendam secretiorem secessimus orationis gratia. Senex autem quidam pauper, & vt apparebat ex habitu, operarius, curiosè ex occulto obseruare nos cœpit, vt videret quid ageremus in secreto positi. Hic senex cum se Petro, Clementi socijsque eius insinuasset, paulatim in disputationem cum illis deuenit de sectis & placitis Philosophorum, de origine & natura rerum, prouidentia de cursu astrarum, de genesi, de hominis substantia, de agnitione Dei, de peccatis, de tribus errorum fontibus, quæ cum vtro citroque diffusæ inter illos tractarentur, sicuti D. Clemens duobus penè integris libris vii. & ix. Recognitionum prolixè recenset, tandem senex ille ad genesis necessitatem, vt putabat, reuersus plenissimè ait ad Clementem, differuisti fili, sed ego, sicut dixi, ex initio omni huic incomparabili assertioni tuæ à propria conscientia prohibeor accommodare consensum. Noui enim & meam Genesim, & conjugis meæ, & scio ea, quæ vnicuique nostrum dictabat genesis accidisse, & ab his quæ rebus & operibus comperta sunt mihi, nunc verbis transferri non possum. Denique quoniam te apprime imbutum video in huiusmodi disciplinis, audi conjugis meæ thema, & inuenies schema cuius exitus accidit: habuit enim Martem cum Venere super centrum,

492 COLLATION. SACRAR.
trum, Lunam verò in occasum in domibus
Martis & finibus Saturni, quod schema adul-
teras facit, & seruos proprios amare, in pere-
grinatione atque in aquis defungi, quod de-
ita factum est: incidit namque in amorem ser-
ui, & periculum simul & opprobrium me-
rens, fugit cum ipso, & peregrinè profecta, ubi
amori suo fatisfecit, periit in mari. Et ego Cle-
mens respondi: Vnde scis, quia peregrinè seruo
suo sociata est, & in eius consortio posita de-
fungitur? Certissimè, inquit, scio reuera non
quia nupserat seruo, quippè qui neque hoc
quidem, quod eum amaret, agnoueram, sed
postquam profecta est, frater meus mihi enar-
rauit, dicens, quod primò quidem ipsum adu-
masset, sed ille, quia erat honestus vipers
frater, noluit thorum fratris incesti macula
polluere. Sed illa me verens, & opprobrium
non ferens infelix (neque eam impuandum
ei est, quod eam Genesis facere compulsi-
sinit somnium, & ait ad me: Adfuit mihi
quidam per visum, qui iussit me cum duobus
geminis meis sine mora ex vrbe proficisci.
Hac ergo cum audissem, pro salute eius filio-
rumque sollicitus, confestim ipsam & liberos
exire feci: vnum qui erat junior, mihi retinui
hoc enim, qui responsa in somnis dederat,
permisisse dicebat. Tum ego Clemens intelli-
gens quod ipse fortassis est pater meus, la-
chrymis oppletus sum: fratres quoque meos
volens

volentes proflire, & aperire rem, prohibuit
 Petrus, dicens: Quiescite quoadulque mihi
 placuerit. Respondens ergo Petrus ait ad senē:
 Quod nomen erat iuniori filio tuo? At ille ait:
 Clemens. Et Petrus: Si tibi, inquit, hodie con-
 iugem tuā castissimā cōsignauero cum tribus
 filijs tuis, credis quia potest pudica mens mo-
 tus irrationales superare, & quod omnia, quæ
 à nobis dicta sunt, vera sint, & Genesis nihil
 sit? Et senex: Sicut impossibile est, inquit, te
 exhibere quod promissisti, ita impossibile est
 extra Genesim fieri aliquid. Tum Petrus: Te-
 stes, inquit, habere volo omnes hos, qui præ-
 sentes sunt, me tibi hodie coniugem tuam,
 cum tribus vestris liberis viuentem pudicissi-
 mē traditurum: & iam nunc accipe fidem re-
 rum ex eo, quod omnem causam diligentius
 scio, quàm tu, cunctaque tibi per ordinem,
 quæ gesta sunt enarrabo, vt & tu cognoscas, &
 qui præsentibus sunt, discāt. Et cum hæc dixif-
 set, conuersus ad turbas, ita cœpit: Hic quem
 videtis, o viri, in hac veste pauperrima, Roma-
 næ vrbis est ciuis, ex genere ipsius Cæsaris de-
 scendens, nomē ei Faustianus, vxorem quo-
 que nobilissimam Mathidiam nomine sorti-
 tus est, ex qua tres filios suscepit, quorum duo
 gemini, vnus autem, qui erat iunior, cui
 nomen Clemens, hic est. Et cum hoc dixif-
 set, digito me ostendit: gemini autem filij
 eius sunt isti, Niçeta & Aquila, quorum
 X 6 alius

494 COLLATION. SACRAR.
ailus Faustinus vocabatur prius, & alius Fau-
stus. Simul autem vt nomina nostra enuncia-
uit Petrus, senex resolutis membris omnibus,
quasi interceptus concidit. Nos autem filij in-
ruentes super eum, complectebamur, & oleu-
labamur, verentes simul ne spiritum reuocare
non possit. Et cum hæc fierent, populus qui-
dem admiratione ipsa stupefactus est. Petrus
autem surgere nos à complexibus patris, ne
eum necaremus iubet, & ipse apprehensa ma-
nu eius, quasi de somno quodam profundo e-
leuans eum, paululum recreans, omnia, quæ
gesta fuerant, secundum veritatem cepit ex-
ponere, quomodo frater eius in amorem in-
ciderit Mathidiæ, & illa cum esset pudicissima
illicitum fratris amorem viro indicare nolue-
rit, ne vel bellum fratribus vel opprobriū ge-
neri indiceret, sed sapienter somnium finxe-
rit, quo ex vrbe iubetur excedere cum gemi-
nis filiis, iunioribus apud patrem relicto. Vtique
nauigantes naufragium vi tempestatis incur-
runt, & ad insulam Antharadum nomine ce-
pulis, Mathidia quidem supra saxum quod-
dam fluctu iactante proiecta sit, gemini vero
liberi rapti à piratis & Cæsaream perducti, re-
ligiosæ cuidam foeminae venundati sunt, quæ
eos in filiorum loco habens, liberaliter edocu-
erit & erudiri fecerit, eorumq; nomina piratæ
immutauerint, & Nicetam alium, alium Aquilam
vocitauerint. Vtique post hæc studiorum
& con-

suetudinis causa Simoni adhæserint, atque ab
 eo, ubi Magnum & deceptorem viderunt, a-
 uersi accesserint ad Zachæum, & vt post hæc
 sociati sunt sibi. Sed & Clemens quomodo ex
 vrbe agnoscendæ veritatis causa profectus,
 per Barnabæ notitiam Casaream venerit, sibi-
 que innotuerit & adhæserit, vtque ab eo sit de
 fide religionis edoctus. Sed & qualiter apud
 Antharadum mendicantem reperit & recog-
 nouerit matrem, vtque omnis insula in eius
 recognitione gauisa sit, & de pudicissimè hos-
 pitæ contubernio, atque eius per semetipsum
 collata sanitate, & de liberalitate Clementis
 in eos, qui erga matrem benefici exstiterant.
 Vtque post hæc Nicceta & Aquila requiren-
 tes quamnam esset peregrina mulier, cum au-
 disseat à Clemente omne negocium, se esse
 geminos eius filios Faustinum exclamaue-
 runt & Faustum, omnemque historiam, quæ
 eos egerit, patefecerint: vtque post hæc matri
 cautius, ne subito gaudio interciperetur, ipso
 insinuante oblatis sunt Petro. Sed cum hæc in
 auditu senis narratione gratissima turbis ex-
 ponere Petrus, ita vt audientes gestorum mi-
 raculis, & humanitatis miseratione lachryma-
 rent, nescio vnde audiens mater de recogniti-
 one patris, cursu concito irruit in medium
 nostri cum clamore, dicens: Vbi est meus vir,
 meus dominus Faustinianus, qui tam multis
 temporibus affligitur, ambulans per vrbes sin-
 gulas,

496 COLLATION. SACRAR.
gulas, & me quærens: Hæc cum illa quasi e-
mēs clamaret, & circumspiceret, senex ambu-
lans cum multis lachrymis, amplecti & con-
stringere eam cœpit. Et cum hæc gereretur,
Petrus rogauit turbas vt discederent, dicens
inuerecundum esse vltra persistere, sed da-
dum eis locum familiarius inuicem se viden-
di, crastino autem hic, inquit, siqui vestrum
volunt, conueniant ad audiendum verbum.
His à Petro dictis, secesserunt turbæ, & cum
vellemus nos quoq; ire ad hospitium, domi-
nus domus ait ad nos: Turpe & impium est,
tales ac tantos viros manere in stabulo, cum
ego omnem penè domum vacantem habeam,
lectosque stratos quàm plurimos, & quæ ne-
cessaria sunt parata. Sed Petro contradicente,
vxor patrisfamilias cum liberis prostrabat se
ante eum, & exorabat dicens: Obsecro te, ma-
ne apud nos. Sed ne sic quidem acquiescebat
Petrus, donec filia eorum, qui rogabant ab
immundo spiritu multis temporibus vexata,
& cathenis vincta, quæ fuerat intra conclave
clausa effugato, à se dæmone, & ostiis patefa-
ctis cum cathenis suis veniens, procidit ad pe-
des Petri, dicens: Rectum est mi domine, vt
neque me, neque parentes meos. Petro autem
requirente cathenarum sermonumque eius
causam, patentes præter spem læti effecti de
filix sanitate, & velut stupore quodam acco-
niti,

niti, ipsi quidem dicere nequeunt: adstantes
 autem famuli aiunt: Hæc à septimo ætatis an-
 no dæmonæ occupata, omnes qui accedere
 tentassent ad eam, scindere, dilaniare morfi-
 bus, etiam disrumpere, & hoc per viginti an-
 nos vsque ad præsens facere nunquam desti-
 tit, nec ab aliquo potuit curari, sed ne accede-
 re ad eam quisquam valebat: multos enim in-
 utiles reddidit alios & peremit, omnibus e-
 nim viris validior erat, sine dubio viribus dæ-
 monis nisi. Nunc autem, vt vides, ex præsen-
 tia tui dæmon quidem fugit, ostia verò, que
 summo cum monumento clausa fuerant, aper-
 ta sunt, & ipsa sana stat ante te, rogans vt di-
 em salutarium suorum & ipsi & parentibus
 facias, & maneat apud eos. Hæc cum ita vnus
 ex famulis enarrasset, & ipsæ cathenæ de ma-
 nibus eius ac pedibus fuissent spontè reso-
 lutæ, Petrus certus quod per ipsum sanitas hæc
 reddita sit puellæ, acquieuit manere apud eos.
 Sed & illos, qui remanserant in hospitio vnâ
 cum vxore sua, transire iussit, & vnusquisque
 acceptis seorsim cubiculis mansimus, at-
 que ex more cibo sumpto, redditis
 que laudibus Deo, suis singu-
 lis requieimus
 locis.

COL